

Évközi 8. vasárnap

Mk 2,18–22

A böjt

Az egyik legismertebb vallási fogalom a böjt, mert ez a gyakorlat hozzátartozik minden vallás rituáléjához. Az egyszerűbb népek többet böjtölnek, a fejlettebbek kevesebbet, vagy a böjtöt kiegészítik az imádsággal, illetve más spirituális tartalommal.

Az Ószövetségben a zsidók nem olyan gyakran a böjtöltek, mint más vallások képviselői. Csak évente egyszer az engesztelés napján böjtöltek. A böjti fegyelemnek más vallásokban is volt kényszerítő jellege. Ennek némi hatását felfedezhetjük Dávidnak Batseba gyermeke miatti böjtölésében (2Sám 2,16). A prófétai íghirdetésben a böjt jogosultságát csak akkor ismerik el, ha együtt jár a belső megújulással (Iz 58,1 sköv). A farizeusok böjtje nem ilyen volt, hanem formális, hétfőn és csütörtökön böjtöltek. Jézus ezt a gyakorlatot ítélte el. Ő is böjtölt negyven napig nyilvános működésének megkezdése előtt, mint Mózes. Keresztelő János tanítványainak böjtjét nem ítélte el. Szorgalmazta a böjtölés és az ima összekapcsolását, pontosabban a lelki megújulással való összekapcsolását. Amikor Jézus a tanítványaival van, akkor az együttlét szolgálja a lelki megújulást, ezért szükségtelen a különféle ételektől való megtartóztatás, a böjt. Távollétében majd a lelki megújulásért böjtölnek a tanítványai is.

A mai szöveg két témának az összekapcsolásából keletkezett. Az egyik a böjt farizeusi gyakorlatának a tagadása. Sok szövegmagyarázó szerint a 20. vers kitekintés és betoldás a szövegbe az ősegyházi olvasó részéről. A másik téma a hagyomány és az újítás összefüggése. Jézus nem reform-rabbi, aki részben módosítja a törvényt, hanem gyökeresen másként fogta fel az Istennel való kapcsolatot. Ezért nem kísérletezett a régi vallási formák átvételével. Feltehetően Jézusnak a böjtről alkotott újszerű szemlélete miatt fűzték a hagyományról és az újításról szóló mondást a szöveghez. Jézus tanítványai azért nem böjtölnek együtt János tanítványival Keresztelő János halálakor, mert már nem őt tartották mesterüknek.

A böjtnek egyfajta vallási versengésként való felfogása teljesen idegen Jézustól. El is ítélte, amikor a farizeus és a vámos templomi

imáját hallgatta. Jézus elképzelése szerint az ember Isten kapcsolatát a messiási öröm hatja át.

Kérdés, hogyan hatott ez a perikópa a keresztény egyházi gyakorlatra. Hermasz Pásztor a böjt indokaként a hálaadást jelölte meg, Caesareai Euszebiosz Krisztus szenvedésére való emlékezésnek fogta fel. A héberok evangéliuma szerint az árulás éjszakáján Jakab megfogadta, hogy böjtölni fog. Egyesek a húsvét előtti ún. „gyász” böjtöt ebből a fogadalomból vezették le.

Manapság elég gyakran – főleg hölgyek – esztétikai okokból „böjtölnék”, fogyókúráznak. Mások orvosi ajánlatra változtatnak étkezési szokásaikon, remélve, hogy így tovább maradnak egészségesek. Az említett böjti szokásoknak azonban semmi közük nincs a lelki megújuláshoz, még akkor sem, ha hatásukra változik a böjtölők közérzete.

A keresztény böjt és az önmegtartóztatás, egy másik világnak a jele, azonosulás Jézus szenvedésével, a másokért felajánlott böjt a lelki szolidaritásnak az eszköze. Ha a böjt elszakad keresztény vallási tartalmától, már nem tekinthető vallásos cselekedetnek. Feltehetően sokáig homályosan tovább élt a böjtnek a Biblián kívüli istenséget kényszerítő jellege, mágikus hatása. Sokan ezzel kívánták jobb belátásra bírni Istent. Manapság ebben a „mágikus hatásban” egyre kevésbé hisznek. Ezért megfogyatkoztak a látványos tömeges böjtek. Akik viszont mélységes vallási meggyőződésből tartják magukat a böjti fegyelemhez, azok Jézus nagy családjának legértékesebb tagjai közé tartoznak.

A nem böjtölő tanítvány imája

Jézusom! Köszönöm, hogy jelenléteddel mindent átformálsz! Téged nem kötnek a formulák, az előírt rendelkezések. Nem külső parancsoknak akarod, hogy engedelmeskedjünk, hanem az élő Istennek. Szentlelkedet nem lehet korlátok közé szorítani.

Az Új Borhoz, ami te magad vagy, új tömlőt akarsz adni. S bár nem veted el a régi törvényeket, újat adsz nekünk, amit a szívünkbe írsz. Nem szeretnéd, ha pusztán szokások rabjai lennénk, hogy csak azért böjtöljünk, mert mások ezt teszik. Ennek csak akkor van értelme, ha belülről érezzük szükségét, amikor nem vagyunk közel hozzád. Köszönöm,

Uram, hogy megmutatod, hogyan éljek Lélekből, belső indíttatásból, és nem kívülről magamra öltött szabályok szerint. Amen.